

merční reklamou běžnou v meziválečné éře či s popkulturními reprezentacemi možných řešení velké hospodářské krize.⁸ Například poselství populární filmové komedie *Hej-rup* z roku 1934, propagující družstevní princip spolupráce slabých na ochranu proti silným, a její partikulární téma budování mlékárny vlastněné samotnými zaměstnanci působí na badatele v souvislosti s úspěchy Včely stvrzenými otevřením vlastní mlékárny taktéž v roce 1934 přímo provokativně.⁹ Rukavice hozená hospodářským dějinám postmoderní kritikou vyžadující obohacení tohoto oboru o přístupy spojené s kulturním obratem v historiografii zůstala ležet.¹⁰ Otevírá se tak v tomto směru příležitost pro ostatní badatele.

Je ovšem potřeba podtrhnout, že studie Jana Slavíčka je velice cenným empirickým přínosem metodologicky vycházejícím z tradice hospodářských dějin. Každý zájemce o výzkum nejen na poli dějin fungování ekonomického sektoru služeb, ale i na poli československého meziválečného politického stranictví či dějin KSČ by ji neměl v žádném případě minout. Bez soustředěného výzkumu satelitních organizací kolem meziválečné KSČ pochopíme její historii a vývoj jen stěží.

Bohumil Melichar

Lukáš M. VYTLAČIL (ed.), *Kronika obce Kačice 1932-1939*, Praha, Togga, 2019, 118 s., ISBN 978-80-7476-146-1

Obecní kroniky jsou značně opomíjeným, nicméně však velmi důležitým pramenem k sociálním dějinám českého venkova, na jejichž základě je možné rekonstruovat sociální strukturu venkovských oblastí, reflexi tzv. velkých dějin v malém prostředí či import nových technologií do každodenního života v minulosti. Venkovské obce v českých zemích disponují svými kronikami (případně kronikami farními) mnohdy již od 18. století, přičemž reálný rozmach tohoto fenoménu nastává v meziválečném období, kdy je obcím zákonem č. 80/1920 Sb. z. a n. nařízeno takovéto kroniky, respektive *Pamětní knihy obecní*, vést. Díky tomuto zákonu a jeho pozdějším úpravám tak může být čtenáři předložena, téměř sto let po vydání zákona, edice kroniky obce Kačice na Slánsku. Obecní kronika, ač by se svou povahou dala považovat za pramen úřední povahy, je stále do určité míry produktem lidového písemnictví. Totéž platí o kačické kronice, ve které je znatelný rukopis jejího zapisovatele.

Kronika obce Kačice, založená k 1. lednu 1932, je jednou z typických ukázek tohoto druhu historického pramene. Ač tedy byla založena mnohem později než podobné kroniky v jejím okolí, její členění se od jiných kronik ze sledovaného období neliší.

8 K možnostem interpretace meziválečné reklamy např. Helena MAŇASOVÁ HRADSKÁ, *Moc snů První republiky. Vztah reklamy a modernity*, in: Milena Bartlová a kol., *Co bylo Československo? Kulturní konstrukce státní identity*, Praha 2017, s. 118–129.

9 *Hej-rup*, režie Martin Frič, Československo 1934, 1:11:51–1:22:14.

10 K obecným trendům v hospodářských dějinách alespoň Pat HUDSON, *Hospodářské dějiny*, in: Stefan Berger — Heiko Feldner — Kevin Passmore (edd.), *Jak se píšou dějiny. Teorie a praxe*, Brno 2016, s. 318–323.

Alois Petráček, kačický kronikář, nejprve popisuje obec jako takovou, její přírodní a umělecké památky, následně retrospektivně vykresluje důležité události v obci v letech před založením kroniky, s důrazem na první světovou válku a 28. říjen 1918. Vlastní kronikářské zápisy začínají s rokem 1931 (s. 39). Od roku 1932 až do roku 1939 si zápisy udržují určitou formu, kdy na prvním místě stojí popis počasí a zemědělství v dané obci, následovaný zprávami o rozvoji obce a o různých slavnostech, například pravidelně konaných Husových oslavách. Petráčkovy kronikářské zápisy symbolicky končí stručným popisem vypuknutí druhé světové války.

Výhodou tohoto pramene je dozajista jeho bezprostřednost. Díky tomu může sloužit jako skvělý základ pro zkoumání každodennosti české společnosti a dějin českého venkova ve 20. století. Další oblastí je pak samozřejmě výzkum sociálních dějin. Pokud bych měl demonstrovat tuto možnost na kačické kronice, uvedl bych příklad dělnictva. Podle kroniky bylo na počátku čtyřicátých let 40 % obyvatel obce zaměstnáno v hornictví, tedy v dolech kladenské pánve, dalších 40 % pak v zemědělství, ovšem toto číslo zahrnuje i další horníky, kteří se zemědělstvím i nadále zabývali (s. 21). Tyto informace mohou sloužit jako solidní pomůcka pro výzkum sociálního postavení horníka a jeho proměn v první polovině 20. století.¹

Ač je dle mého názoru obecní kronika pramenem více než podnětným, přínosným a zároveň opomíjeným, dovolil bych si uvést i problémy, které jsou spjaty s vydáním této edice. První z nich je otázka, zdali by nebylo přínosnější vydávat obecní kroniky ve větších souborech, postihujících několik obcí najednou ve vytipovaných oblastech. Takovou edici bych si pak uměl představit jako velice solidní základ k výzkumu ve výše uvedených oblastech, případně odrazu „velkých“ událostí ve venkovském prostoru. Je patrné, že vydání Kroniky obce Kačice je tak dáno hlavně osobní vztahem editora k dané obci, neboť oskenovaný originál Kroniky je dostupný ve své digitalizované podobě na stránkách OÚ Kačice.²

Druhým problémem, který bych vyzdvihl, je fakt, že vydání není edicí celé obecní kroniky, nýbrž jen části z třicátých let, tedy z období, kdy byla kronika vedena A. Petráčkem. Ač mezi ukončením Petráčkových zápisů a dalším zapisováním do kroniky stojí čtrnáctiletá proluka, je škoda, že kronika nebyla vydána celá. Pokud mohu hovořit ze své vlastní zkušenosti práce s obecními kronikami, jsou i zápisy z pozdějšího období více než cenným pramenným materiálem, ukazujícím kromě zmíněných záležitostí i další fenomény, jako je například budování pouňorového režimu na nejnižších stupních státní správy a společnosti.

Přes uvedené výhrady však doufám, že tato edice není poslední svého druhu a brzy se dočkáme dalších, což by mohlo vést k systematickému výzkumu a zpřístupnění mnoha informací, z jiných pramenů nedostupných.

Martin Jelínek

1 A chronologicky tak navázat například na práce Jiřího Matějčka. Jiří MATĚJČEK, *Formování sociální skupiny horníků uhlí v českých zemích (1800–1914) = Gestaltung der Bergarbeiter-schaft in den Böhmischen Ländern in den Jahren 1800–1914*, Opava 1990.

2 Viz <http://www.kacice.cz/kronika-obce> [náhled 9. 7. 2020].